

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Kiitämme mahdollisuudesta lausua valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta.

Suomen Laivameklarit ry edustaa 40 Suomessa toimivaa yritystä, jotka tarjoavat merikuljetuksia tai niihin liittyviä palveluja. Yhdistyksen jäsenyritykset ovat agentteja, laivameklareita, satamaoperaattoreita sekä suomalaisia ja ulkomaisia varustamoja. Noin 70 % Suomen merikuljetusten tarvitsemista aluskäynneistä tehdään ulkomaisella aluskapasiteetilla.

Yleistä liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

Yli hallituskausien ulottuva suunnitelma on erittäin kannatettava tapa toimia. Se tuo alan yrityksille tervetullutta ennakoitavuutta valtiovallan päätöksentekoon ja antaa mahdollisuuden suunnitella omaa liiketoimintaa sen mukaan.

On myös erittäin hyvä, että suunnittelun perustana on käytetty Suomen saavutettavuuteen liittyviä selvityksiä ja indeksejä. Ne antavat suuntaviivoja myös merikuljetusten ja satamien toiminnan arviointiin. Satamien toiminnan sujuvuus vaikuttaa Suomen tuonti- ja vientiyritysten tarvitsemien merikuljetuspalvelujen saatavuuteen ja hinnoitteluun.

Talvimerenkulkuun ja jäänmurtoon liittyvät kehitystoimet ja pitkäjänteinen yhteistyö naapurimaiden kanssa ovat myös erittäin positiivisia suunnitelman osa-alueita.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suunnitelman puutteet

Merikuljetusten osuus on noin 96 % kaikista rahtikuljetuksista. Tästä suurin osa tehdään ulkomaisella aluskapasiteetilla, joten Suomen merikuljetusmarkkinan toimivuuden ja houkuttelevuuden tulisi olla keskeinen osa liikennejärjestelmän suunnittelua.

Valitettavasti tämä näkyy suunnitelmassa vain yhdessä kohdassa. Varsin yleisellä tasolla s. 24 todetaan: ” Lisäksi on välttämätöntä huomioida meriliikenteen ja lentoliikenteen toimintaedellytysten ja kilpailukyyn vahvistuminen muuttuneessa maailmassa osana liikennejärjestelmää ja kansainvälistä saavutettavuutta.” Keinoja tämän takaamiseksi ei suunnitelmassa esitetä. Suunnitelmassa ei käsitellä valtion roolia logistiikan kustannuksiin ja kilpailukyyn vaikuttavissa päätöksissä.

Vuoden 2025 alussa tehtiin väylämaksun korotus, mikä heikentää suoraan Suomen logistista kilpailukykyä. Päätös on ristiriidassa mm. hallitusohjelman tavoitteiden suhteen. Väylämaksu kerätään aluskohtaisesti Suomessa käyviltä aluksilta. Varustamot siirtävät tämän veroluonteisen maksun kuljetuksista asiakkailta perittäviin hintoihin.

Logistiikkakustannukset ovat yksi tärkeimmistä kotimaisen teollisuuden kilpailukyyn ja kansainväliseen saavutettavuuteen vaikuttavista tekijöistä. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan kirjattuna tavoitteena tulisi olla, että kansallisesti luovutaan veroluonteisista maksuista, jotka suoraan rasittavat elinkeinoelämää.

Jos väylämaksusta ei syystä tai toisesta kuitenkaan haluta luopua, tulisi lain rakennetta ja maksujen kohdentumista tarkastella erittäin kriittisesti. Nykyisessä muodossaan väylämaksulaki vääristää markkinoita ja estää parhaan mahdollisen merikuljetusten palveluntarjonnan suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Väylämaksujen poisto tai vähintään lain uudistamisen tarve tulisi konkreettisena kilpailukykyä ja Suomen saavutettavuutta edistävänä toimenpiteenä olla kirjattuna liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

-

Turkkila Sari
Suomen Laivameklariliitto